

1 juli 2020
IBEN nr. 06-2020

ING Belgium Economic Newsletter

Belg voorzichtiger dan andere Europeanen

De coronacrisis, de lockdown en de geleidelijke versoepeling hebben het consumptiegedrag van de Belg veranderd. Dat hadden we al geleerd uit de analyse van de transactiegegevens¹. Maar om nog beter inzicht te krijgen in de evolutie van dit gedrag, lijkt het ons interessant om de attitude van de Belgen te bestuderen, hun perceptie van de evolutie van hun gedrag en deze resultaten te vergelijken met andere landen. De resultaten van de grote internationale enquête van ING, de IIS², leveren in dat verband interessante conclusies op.

Belg minder snel geneigd om geld uit te geven

De coronacrisis lijkt het gedrag van de Belgen te hebben veranderd. Zoals al bleek uit de analyse van de transactiegegevens, geven Belgen te kennen dat ze minder uitgeven, minder contant betalen en vaker met de kaart en dat ze meer zaken online aankopen. **Concreet denkt 47% van de Belgen dat ze door het coronavirus minder uitgegeven.** We wisten al dat de bestede bedragen en het aantal transacties gedaald waren als gevolg van het coronavirus. En nu blijkt uit de gegevens van de IIS dat dit niet het gevolg is van een gedragswijziging van een bepaald subsegment van de bevolking, **maar wel degelijk te wijten is aan een verandering in het gedrag van de bevolking als geheel.** Bijna de helft van de Belgen beweert minder te hebben uitgegeven, terwijl slechts 14% meer uitgegeven heeft (de resterende 39% zegt dat hun uitgaven niet veranderd zijn). **In vergelijking met andere Europese landen lijken Belgen minder snel geneigd om geld uit te geven dan de buurlanden.** Er zijn immers meer Belgen die hun uitgaven teruggeschroefd hebben (47%) dan in de rest van Europa (44%) en er zijn minder Belgen die hun uitgaven verhoogden tijdens de coronacrisis (14%) dan het Europese gemiddelde (20%).

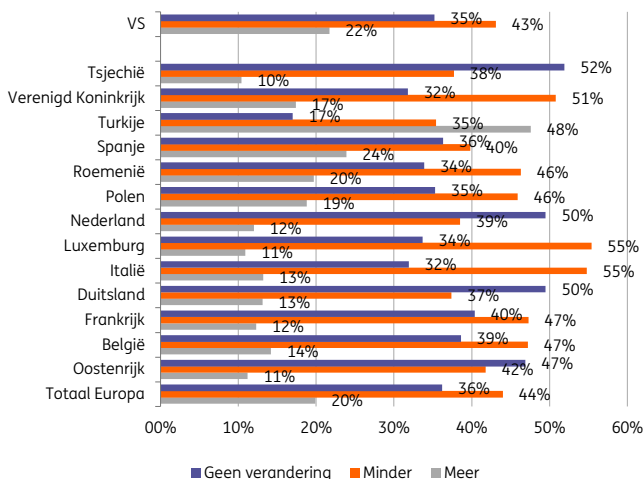
Charlotte de Montpellier
Economist
Brussels +32 2 547 33 86
Charlotte.de.Montpellier@ing.com

¹ De studie vindt u [hier](#).

² De ING International Survey is een internationale peiling in opdracht van ING naar het gedrag van de consument in 13 landen van Europa, de VS en Australië. De enquête werd tussen 15 en 27 mei 2020 door het peilingbureau Ipsos uitgevoerd bij een representatieve staal van 1000 volwassenen in België en 12.824 mensen in de 13 landen die via het internet gepeild werden. Voor sommige resultaten vergelijken we de situatie in mei met die van december op basis van de resultaten van de vorige fase van de enquête die op dezelfde wijze uitgevoerd werd tussen 27 november en 16 december 2019.

Gr. 1. Belg minder snel geneigd om geld uit te geven

Heeft het coronavirus de manier waarop u geld uitgeeft gewijzigd? Nu geef ik ... uit

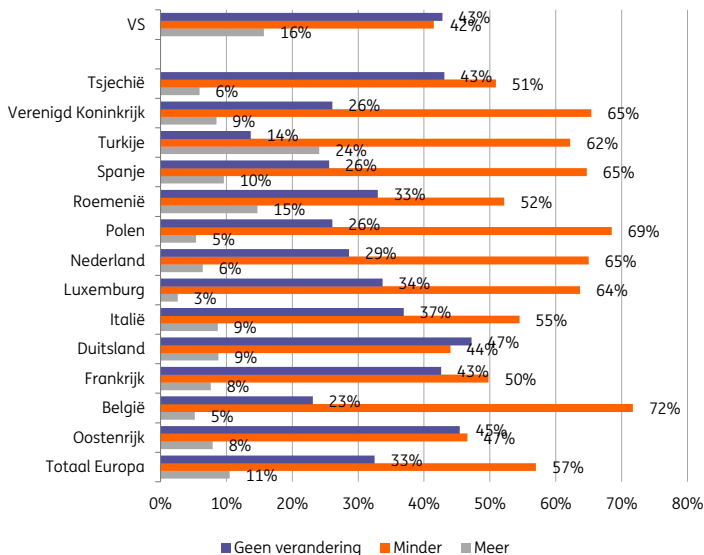
Bron: IIS (ING)

Belgen stappen meer dan andere Europeanen af van cash geld

Wat het gebruik van contant geld betreft, hadden de transactiegegevens al uitgewezen dat er veel minder cash geld gebruikt werd (het afgehaald bedrag aan de geldautomaten was eind mei 37% lager dan vorig jaar en 54% lager tijdens de lockdown). **Uit de IIS kunnen we besluiten dat de Belgen zich veel meer dan andere Europeanen nieuwe betaalgewoonten eigen gemaakt hebben. 72% van de Belgen zegt immers dat ze minder cash geld gebruiken sinds het coronavirus, tegenover gemiddeld 57% in Europa.** Bovendien meldt slechts 5% van de Belgen dat ze vaker contant geld gebruiken, tegenover 11% van de Europeanen. Deze trend om meer elektronisch te betalen zal wellicht aanhouden in de toekomst. Ondanks de opheffing van de lockdown wordt er dus onmiskenbaar minder contant betaald.

Gr. 2 Nieuwe betaalgewoonten van de Belg

Heeft het coronavirus de manier waarop u geld uitgeeft gewijzigd? Nu betaal ik meer of minder contant ...

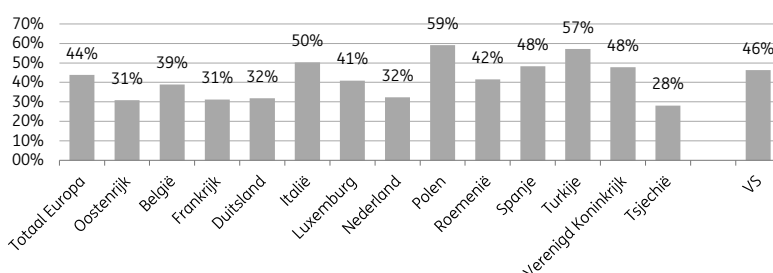
Bron: IIS (ING)

Nieuwe winkelgewoonten

Daarnaast zegt 39% van de ondervraagde Belgen meer producten online aan te kopen dan voor de coronacrisis. Dat is iets minder dan het Europese gemiddelde (44%) maar meer dan in de grote buurlanden (Frankrijk, Duitsland, Nederland: 31% en 32%). Afgaand op de analyse van de transacties op de drie grootste online winkels (Bol.com, Zalando en Amazon) stelden we vast dat hun gebruik sterk toegenomen is bij de Belgen, zowel tijdens de lockdown als tijdens de versoepelingsfase daarna (zie [hier](#)). We kunnen dus besluiten dat deze groeiende interesse gedeeld wordt door een groot deel van de bevolking: **bijna 4 op 10 Belgen hebben hun gewoontes veranderd om online te shoppen**. Online winkelen heeft dus wel degelijk een grote sprong vooruit gemaakt bij een groot deel van de Belgische bevolking. Deze nieuwe trend zal wellicht aanhouden en niet meteen verdwijnen zodra de versoepeling van de lockdown volledig afgerond is.

Gr. 3 Online winkelen is populair

Heeft het coronavirus de manier waarop u geld uitgeeft gewijzigd? % dat meer online uitgeeft

Bron: IIS 2020 (ING)

De kwestie van het spaargeld

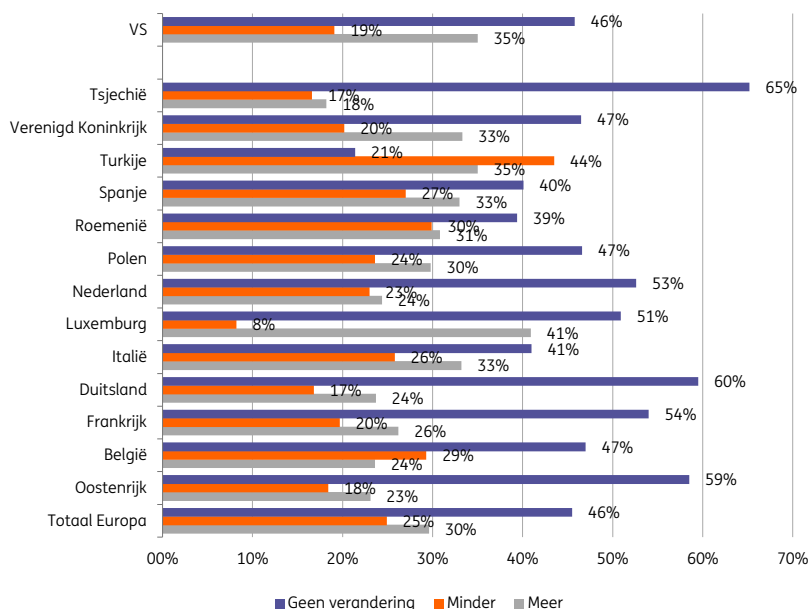
Naast het uitgavepatroon is ook het spaargedrag van de Belgen een belangrijk thema in deze coronacrisis. Er werd gesnoeid in de consumptie tijdens de lockdown, maar ook het inkomen ging voor een deel van de bevolking naar beneden (vanwege tijdelijke werkloosheid, ontslag of een stopzetting/vermindering van de activiteit bij de zelfstandigen). De vraag is dus of de vermindering van de consumptie van de Belg het gevolg is van een verlies aan inkomsten? Of gaat het daarentegen om een bewuste intentie om de aankopen te verminderen uit voorzorg of omdat ze moeilijker te realiseren zijn (bijvoorbeeld door de sluiting van de winkels of uit angst voor het virus)? In het eerste geval zou dit op een stabiel of dalend spaarvermogen wijzen voor de gezinnen, terwijl in het tweede geval het spaarvermogen eerder zal stijgen.

Volgens de IIS-peiling zegt 24% van de Belgen dat ze door het coronavirus méér gespaard hebben. Tegelijkertijd antwoordt 29% van de Belgen dat ze minder gespaard hebben. Er zijn dus meer Belgen die hun spaargeld zagen krimpen dan Belgen die hun spaarpot zagen groeien. Dit kan erop wijzen dat de waargenomen daling van de consumptie eerder te wijten is aan een inkomensverlies dan aan een grotere voorzichtigheid. In vergelijking met andere Europeanen zijn Belgen duidelijk een uitzondering. In andere landen (behalve in Turkije) zijn er nog altijd meer ondervraagden die meer gespaard hebben dan ondervraagden die minder gespaard hebben. Dit resultaat is behoorlijk verrassend, in die zin dat de situatie in België tijdens de lockdown niet zo veel verschilde van die van de buurlanden (qua vervangingsinkomens of tijdelijke werkloosheid bijvoorbeeld). Het verschil met de andere landen is wellicht te verklaren doordat ze het concept 'spaargeld' anders interpreteren³.

³ Het kan bijvoorbeeld zijn dat Belgische gezinnen het gevoel hebben dat ze zwaarder getroffen zijn vanwege de beursschommelingen van hun beleggingsproducten.

Gr. 4 Meer Belgen die minder sparen

Heeft het coronavirus de manier waarop u geld uitgeeft gewijzigd? Ik spaar nu meer/minder ...

Bron: IIS (ING)

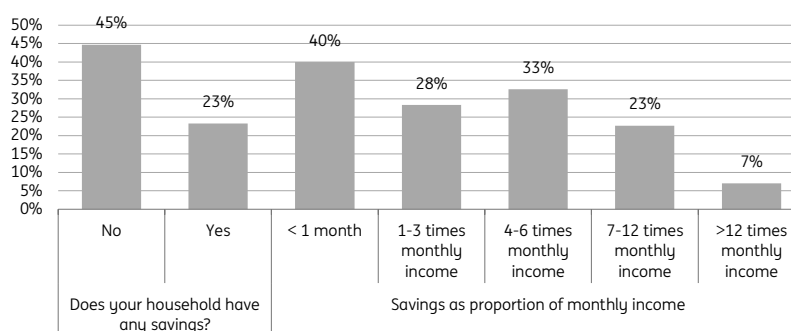
Ongelijke impact

Uit het onderzoek blijkt dat de effecten van het coronavirus waarschijnlijk zeer verschillend zijn, afhankelijk van het feit of de huishoudens al dan niet spaargeld hebben. Het blijkt dat het **de financieel meest kwetsbare huishoudens zijn die een vermindering van hun spaarmogelijkheden als gevolg van het coronavirus hebben ondervonden** (figuur 5). Zo heeft 45% van de huishoudens die vinden dat ze geen spaargeld hebben, zelfs minder dan normaal gespaard, terwijl slechts 23% van de huishoudens met spaargeld minder heeft gespaard. Van degenen die wat spaargeld hebben, schat 40% van de huishoudens met minder dan een maand spaargeld dat ze minder sparen als gevolg van de coronaviruscrisis, terwijl slechts 7% van de huishoudens met meer dan 12 maanden spaargeld minder heeft gespaard als gevolg van de crisis. **Deze resultaten suggereren dat de effecten van het coronavirus ongelijk verdeeld zullen zijn. Degenen die zich al in een relatief stabiele financiële situatie bevinden, hebben waarschijnlijk meer kans om hun spaargeld tijdens de coronacrisis te verhogen, terwijl huishoudens met een zekere mate van financiële kwetsbaarheid hun situatie verder hebben zien verslechteren.** Deze bevindingen kunnen worden gerelateerd aan de resultaten van het NBB-onderzoek⁴, dat aangeeft dat huishoudens met de laagste inkomens het meest werden getroffen door inkomensverlies als gevolg van het coronavirus. Het is dan ook waarschijnlijk dat huishoudens met een lagere spaarquote het meest hun inkomen hebben zien dalen, waardoor ze hun spaarvermogen nog verder hebben zien afsmakken.

⁴ <https://www.nbb.be/nl/artikels/de-coronacrisis-heeft-een-aanzienlijke-negatieve-impact-op-de-inkomens-van-bepaalde>

Gr. 5 De financieel meest kwetsbare huishoudens hebben door het coronavirus meer kans om hun spaargeld te verminderen.

% van de respondenten die vinden dat ze minder sparen sinds het coronavirus op basis van hun besparingsniveau.

Bron : IIS (ING)

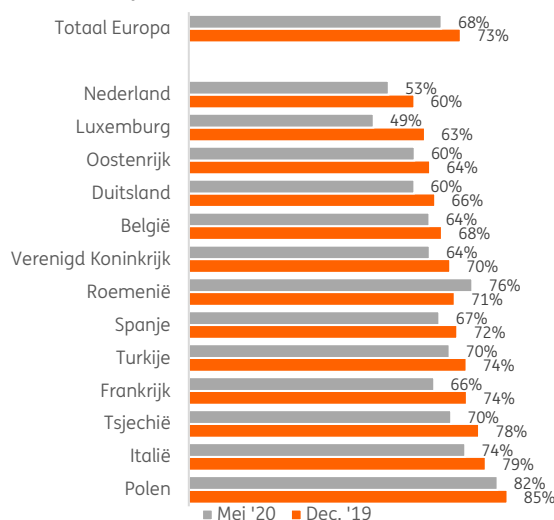
Ondanks een verminderd vermogen om te sparen, neemt de angst niet toe

Om beter te begrijpen waarom de Belgen aangeven dat ze minder sparen, hebben we de resultaten van mei vergeleken met de antwoorden op diezelfde vragen in december 2019 (dus net voor het uitbreken van de coronacrisis).

Verrassend genoeg lijkt het erop dat, **hoewel een aanzienlijk deel van de Belgen vindt dat ze minder hebben gespaard, de Belgen zich meer op hun gemak voelen met hun spaargeld dan voor de coronaviruscrisis het geval was.** Uit de enquêtevragen waarin de attitudes in december 2019 en mei 2020 werden vergeleken, bleek dat het percentage Belgen dat zegt dat ze veel of iets meer spaargeld nodig hebben om zich comfortabel te voelen (64% tegenover 68%), licht is gedaald. De verandering was het grootst onder mensen van middelbare leeftijd en degenen die momenteel werken en dus ook geld verdienen. Het aandeel van de 35-44 jarigen die zeiden dat ze meer spaargeld nodig hadden om zich comfortabel te voelen, is tussen 19 december en 20 mei met 9 procentpunten gedaald. Soortgelijke resultaten werden waargenomen op Europees niveau, waarbij de Europeanen zich in mei comfortabeler leken te voelen met hun spaargeld dan in december. **Uit deze resultaten kan men concluderen dat de Belgen het gevoel hebben dat ze minder hebben gespaard, maar dat dit hen niet minder comfortabel heeft gemaakt met hun besparingsniveau. De daling van de besparingen is daarom momenteel waarschijnlijk te klein om een verslechtering van het sentiment ten opzichte van hun totale vermogen te veroorzaken.** Dit kan echter in de komende maanden veranderen. De economische schok kan namelijk leiden tot een toename van de angst van de huishoudens voor de toekomst, bijvoorbeeld in termen van werkgelegenheid en faillissementen, waardoor zij meer spaargeld willen hebben om een eventuele gecompliceerde situatie het hoofd te bieden.

Gr. 6 Hoewel een aanzienlijk deel van de Belgen het gevoel heeft dat ze minder hebben gespaard, lijken de Belgen zich meer op hun gemak te voelen met hun spaargeld dan voor de coronaviriscrisis.

Welke beschrijving past het best bij u? Ondervraagden die antwoordden: "Ik heb veel meer of iets meer spaargeld nodig om mij gerust te voelen over mijn financiële situatie".

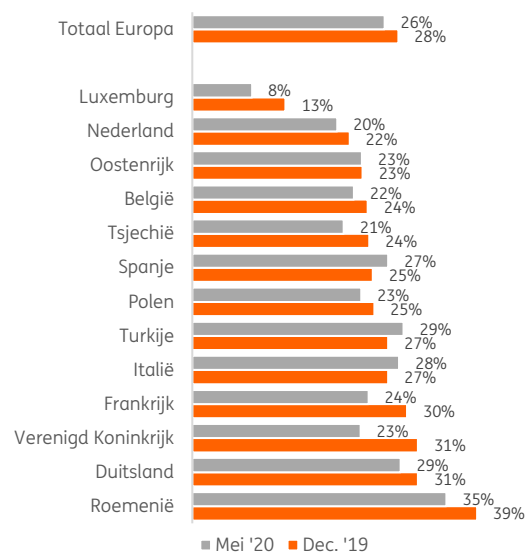
Aantal ondervraagden: 12.713 (Dec.'19) 12.824 (mei '20)

Bron: IIS 2020 (ING)

Deze bevinding lijkt te worden bevestigd door de analyse van de ontwikkeling van het aangegeven niveau van het spaargeld van de huishoudens. Op de vraag of ze spaargeld hebben, antwoordde 22% van de Belgen in mei van niet, tegenover 24% in december. Het verschil is niet zo groot, maar het lijkt er in elk geval op dat het aantal Belgen zonder spaargeld niet gestegen is, ondanks de coronacrisis. **Hoewel de Belgen zeggen dat ze minder gespaard hebben door de crisis, is het percentage Belgen dat geen spaargeld heeft lager dan voor de crisis.**

Gr. 7 Meer Belgen die minder sparen

Hebt u spaargeld? Zij die 'nee' antwoorden.

Aantal ondervraagden: 12.713 (Dec.'19) 12.824 (mei '20)

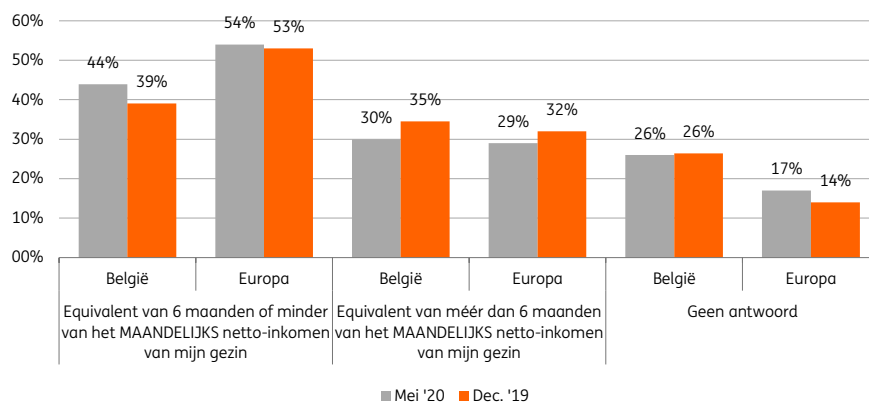
Bron: IIS (ING)

Maar van zij die over een spaarpot beschikken **zijn er meer Belgen dan voorheen die antwoorden dat hun spaarpot kleiner is.** In mei bezat 44% van de Belgen met spaargeld het equivalent van 6 nettolonen of minder, tegenover 30% die méér dan 6 nettolonen gespaard heeft. In december waren dit er 40% met het equivalent van minder dan 6

nettolonen en 34% met meer. Deze resultaten zijn vergelijkbaar met die wat op Europees niveau zijn waargenomen.

Gr. 8 Meer Belgen die minder sparen

Hoeveel spaargeld bezit uw gezin in totaal?

Bron: IIS 2020 (ING)

Conclusie

Tot slot heeft het coronavirus natuurlijk een impact gehad op het spaar- en bestedingsgedrag van de Belgen. Ze gaven minder uit, gebruikten minder geld en deden meer online aankopen. Bovendien hebben ze het gevoel dat ze tijdens de crisis minder hebben bespaard. Toch lijkt deze afname van de spaarcapaciteit van de huishoudens (nog) geen invloed te hebben gehad op hun totale vermogen of hun gevoelens daarover. Tot slot blijkt dat de financieel meest kwetsbare huishoudens het meest getroffen zijn door de coronacrisis.

Disclaimer

Deze publicatie, opgesteld door de afdeling Economische en Financiële Analyse van ING België N.V. ("ING") is uitsluitend bedoeld ter informatie en houdt geen rekening met de beleggingsdoelstellingen, financiële situatie of middelen van een bepaalde gebruiker. De informatie in deze publicatie is geen aanbeveling om te beleggen en is geen juridisch, fiscaal of beleggingsadvies noch een aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen of te verkopen. Alle redelijke maatregelen werden genomen om ervoor te zorgen dat deze publicatie niet onwaar of misleidend is, maar ING kan niet garanderen dat de informatie volledig is of de informatie meegegeeld door derden correct is. ING is niet aansprakelijk voor directe, indirecte of gevolgschade die voortvloeit uit het gebruik van deze publicatie, behoudens grove tekortkomingen door ING. Tenzij anders vermeld, zijn eventuele opinies, voorspellingen of schattingen uitsluitend toe te rekenen aan de auteur(s), zoals deze gelden op de publicatiedatum. Bovendien kunnen deze zonder voorafgaande kennisgeving worden gewijzigd.

Mogelijk is de verspreiding van deze publicatie onderworpen aan wettelijke of reglementaire beperkingen in verschillende rechtsgebieden en wie die deze publicatie in handen krijgt, dient zich te informeren over, en zich te houden aan, deze beperkingen.

Op dit rapport zijn auteurs- en databankrechten van toepassing en dit rapport mag niet gereproduceerd, verspreid of gepubliceerd worden voor welke doeleinden dan ook zonder de voorafgaandelijke, uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van ING. Alle rechten voorbehouden. Alle rechten voorbehouden. Aan de publicerende juridische entiteit, ING België N.V is vergunning verleend door de Nationale Bank van België en zij staat onder toezicht van de Europese Centrale Bank (ECB), de Nationale Bank van België (NBB) en de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA). ING België N.V. is opgericht in België (ondernemingsnummer 0403.200.393 te Brussel).

Voor Amerikaanse beleggers: wie deze publicatie wenst te bespreken of transacties wenst uit te voeren met de effecten die hierin besproken werden, dient contact op te nemen met ING Financial Markets LLC, dat lid is van de NYSE, FINRA en SIPC en onderdeel is van ING, en dat de verantwoordelijkheid draagt voor de verspreiding van dit rapport in de Verenigde Staten conform de toepasselijke voorschriften.

Verantwoordelijke uitgever: Peter Vanden Houte, Marnixlaan 24, 1000 Brussel, België.